

CONSUMER**PRO**

BOOSTING PROFESSIONALS
IN CONSUMER PROTECTION

Kollektív jogorvoslati eljárás

Elméleti háttérdokumentum

2022- 2023

Collective Redress - Hungary
November 2022 - version 1

BEVEZETŐ AZ ELMÉLETI HÁTTÉRDOKUMENTUMHOZ.....	3
1. Bevezetés: Fogalmak és a kollektív jogorvoslati eljárás rövid története.....	5
1.1. Fogalom-meghatározás.....	5
1.2. A kollektív jogorvoslat rövid története	6
1.3. Milyen kölcsönhatásban van az uniós képviseleti intézkedésekről szóló irányelv a meglévő nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusokkal?.....	8
1.4. A kollektív jogorvoslat helye az uniós fogyasztóvédelmi jogérvényesítés eszköztárában	9
A EU VÉGREHAJTÁSI ESZKÖZTÁRA	9
Állami végrehajtás.....	9
2. MIÉRT FONTOS A KOLLEKTÍV JOGORVOSLAT	10
2.1. Fogyasztói szemszögből	10
2.2. A BÍRÁK ÉS AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS SZÁMÁRA	11
2.3. Kereskedők számára.....	11
3. KOLLEKTÍV JOGORVOSLAT: MELY ÁGAZATOKBAN, MILYEN TÍPUSÚ KÁR ESETÉN ÉS MILYEN JOGORVOSLATI LEHETŐSÉG ESETÉN.....	12
3.1. Hatály	12
3.2. Kár és a rendelkezésre álló jogorvoslatok.....	13
3.3. Hol lehet kollektív jogorvoslat iránti keresetet benyújtani?.....	15
4. JOGKÉPESSÉG: KI NYÚJTHAT BE KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI KERESETET?	17
4.1. A képviseleti entitásokon alapuló európai modell.....	17
4.2. Mi minősül "feljogosított szervezetnek", és ki jogosult ilyen státuszra?.....	17
4.3. A belföldi és határokon átnyúló elemet tartalmazó képviseleti keresetek benyújtására feljogosított szervezetek	18
4.4. Feljogosított szervezetté válás	18
4.5. Milyen következményekkel jár egy szervezetet feljogosított szervezetté való kijelölése?.....	21
4.6. Nyilvánosak-e a kijelölt feljogosított szervezetekre vonatkozó információk?	22
4.7. Ellenőrzik-e a feljogosított szervezeteket? Elveszíthetik-e ilyen státuszukat?	22
5. A KOLLEKTÍV JOGORVOSLAT ÁLTAL ÉRINTETT FOGYASZTÓI CSOPORTOK: MIKOR ÉS HOGYAN ALAKULNAK?.....	23
5.1 A fogyasztók azon csoportjai, akik érdekében a keresetet benyújtják.....	23

5.2. Opt-in & opt-out.....	23
5. 2 Miért fontos ez?	24
5.3. Ki dönt az opt-in és az opt-out rendszerek között?	24
5.4. Mikor kell a fogyasztónak be- vagy kilépnie?.....	26
6. AZ EGYÉNI FOGYASZTÓK TÁJÉKOZTATÁSA A KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK SORÁN	26
6.1. Kinek és mikor kell tájékoztatni a fogyasztókat?	26
6.2. Milyen módon kell tájékoztatni a fogyasztókat a kollektív jogorvoslati eljárásokról? ..	28
7. A KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI KERESETEK BEFOGADHATÓSÁGA	29
7.1. Miért szükségesek a kollektív jogorvoslati keresetek befogadhatósági kritériumai? ..	29
7.2. Milyen követelményei lehetnek a kollektív jogorvoslati eljárások lefolytatásának? ...	29
7.3. Kinek a feladata az befogadhatósági követelmények felülvizsgálata?	30
8. A képviseleti eljárások finanszírozása	31
9. békés megoldások és kollektív egyezség	32
9.1. Előzetes egyeztetés a békés megoldás érdekében	32
9.2. Jogorvoslati vitarendezés és azok vizsgálata.....	33
10. Az eljárást befejező döntések végrehajtása és elképesztő összegek	34
11. Határon átnyuló kollektív jogorvoslati eljárások megindítása	35
11.1. Közös képviseleti keresetet benyújtó feljogosított szervezetek.....	35
11.2. A kollektív jogorvoslati keresetekre vonatkozó nemzetközi magánjogi szabályok	36
12. TOVÁBBI FORRÁSOK ÉS HIVATKOZÁSOK	37

This material was produced in the context of the project [Consumer PRO](#), which is an initiative of the European Commission under the European Consumer Programme. The European Commission's support does not constitute endorsement of the content which reflects the views only of the authors. The Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

szereplőinek – alternatív oktatás útján történő – kapacitásnövelése. A projekt az EU-tagállamokra, valamint Izlandra és Norvégiára terjed ki.

További információért kérjük, írjon az Info@consumer-pro.eu címre.

1. BEVEZETÉS: FOGALMAK ÉS A KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI ELJÁRÁS RÖVID TÖRTÉNETE

1.1. Fogalom-meghatározás

- **Mire vonatkozik a "kollektív jogorvoslat" elnevezés?**

A kollektív jogorvoslat egy általános kifejezés, amely minden olyan eljárási mechanizmust magában foglal, amely lehetővé teszi az egyének csoportjai számára, hogy közösen lépjenek fel egy jogellenes gyakorlat megszüntetése, és/vagy a közösen elszenvedett kárért járó jogorvoslati intézkedések – ideértve a kártérítést is – igénybevétele érdekében. A 2010-es évek óta az uniós döntéshozók a "kollektív jogorvoslat" kifejezést részesítik előnyben az amerikai "class action" megnevezéssel szemben. Jelen dokumentum célja, hogy egyértelműen megkülönböztethessük az európai megközelítést az amerikai modelltől, ugyanis utóbbit gyakran negatív színben tüntetik fel, illetve annak rossz híre terjedt el.

Az amerikai csoportos kereset: valóban "Frankenstein szörnyetege"?

Az amerikai-típusú csoportos keresetet néha "Frankenstein-szörnyetegként" szokás jellemezni, amely azonban komoly visszaélésekhez – például zsaroláshoz, illetve alaptalan pereskedéshez – vezetne, melyek alapjaiban veszélyeztetnék a piacot és a gazdaságot. A valóságban azonban az amerikai csoportos kereset által lehetségesen okozott túlkapások listája igencsak korlátozott. Ahogy azt egy amerikai tudós is kiemelte, "a vita nagy része erősen érzelmi alapú volt, és az egyes esetek az évek során kozmikus anekdotákká változtak." *

2008-ban az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy a probléma csomópontja nem a csoportos keresetekben, mint olyanokban rejlik, mintsem inkább abban "mérgező egyvelegben", amelyben e közérdekű keresetek, a büntetőjogi kártérítési igények, sikerdíjak, illetve a tárgyalás előtti tényállás-feltárás költségei keverednek, és amelyek leginkább az Egyesült Államok eljárásjogát jellemzik.

- **"Képviseleti fellépés", "csoportos fellépés", "kollektív fellépés" és egyéb terminológia**

Az Európa Parlament és a Tanács (EU) 2020/1828 irányelve (a "Képviseleti Keresetekről szóló irányelv" vagy "KKI") a "képviseleti kereset" kifejezést használja a kollektív jogorvoslat azon típusára, amelyet az irányelv rendelkezései szerint minden uniós tagállamban elérhetővé kell tenni. Az irányelv értelmében a képviseleti kereset a kollektív jogorvoslat egyik eljárási mechanizmusa. E kifejezés mindazon helyzetekre utal, amikor egy vagy több "feljogosított

*A.H. MILLER, 'Of Frankenstein Monsters and Shining Knights: Myths, Reality and the Class Action Problem', (92) *Harvard Law Review*, 1979, n°3, pp.664-694

szervezet" a fogyasztók nevében, a fogyasztók kollektív érdekeinek védelme érdekében keresetet nyújt be bírósághoz vagy más közigazgatási hatósághoz, annak érdekében, hogy ezen előbbi szervek a jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedést, más jogorvoslati intézkedést, vagy ezen alábbi intézkedéseket egymás mellett, párhuzamosan alkalmazzanak.

Nemzeti szinten megjegyzendő továbbá, hogy a kollektív jogorvoslati mechanizmusok különböző elnevezéseket viselhetnek, úgy mint "*csoportos kereset*" (Franciaországban), "*kollektív kereset*" (Belgiumban) vagy "*popularis actio*" (Portugáliában).

1.2. A kollektív jogorvoslat rövid története

- ***A kollektív jogorvoslat világméretű elterjedése***

A közhiedelemmel ellentétben a kollektív jogorvoslati mechanizmusok nem új keletűek, és nem is az Egyesült Államokból származnak. A kollektív jogorvoslati mechanizmusok korai formái már a középkori Angliában is jelen voltak, és lehetővé tették, hogy a jobbágyok, vagy az adott közösséghez tartozó emberek csoportjai közösen lépjenek fel jogaik érvényesítése érdekében. A kollektív jogorvoslat modern formái az 1960-as években alakultak ki az Egyesült Államokban, majd ezt követően számos common law jogrendszerben elterjedtek (pl. Ausztráliában és Kanadában az 1990-es években). A kollektív jogorvoslati mechanizmus terjedésének további hullámai végül a 2000-es, 2010-es és 2020-as évek elején érték el Európát.

A kollektív jogorvoslat elterjedésének okai sokrétűek, összetettek, és gyakran belpolitikai megfontolások alakítják őket. Egyes országokban a kollektív jogorvoslati mechanizmusok átvételét maguk a bíróságok ösztönözték, melyet azon szándék váltott ki, hogy a tömeges követeléseket ezen mechanizmus által költséghatékony módon rendezhessék, illetve azon törekvés, hogy gyakorlati megoldásokat találjanak a potenciálisan több száz felperest érintő összetett ügyek megoldására. Más országokban a kollektív jogorvoslati mechanizmusok átvétele a tömeges káresemények egyre növekvő számának, illetve annak a ténynek a következménye volt, hogy a károsult egyének kártalanítására szolgáló eszközök gyakran még mindig hiányoztak az adott jogrendszerből.

- ***Uniós szinten***

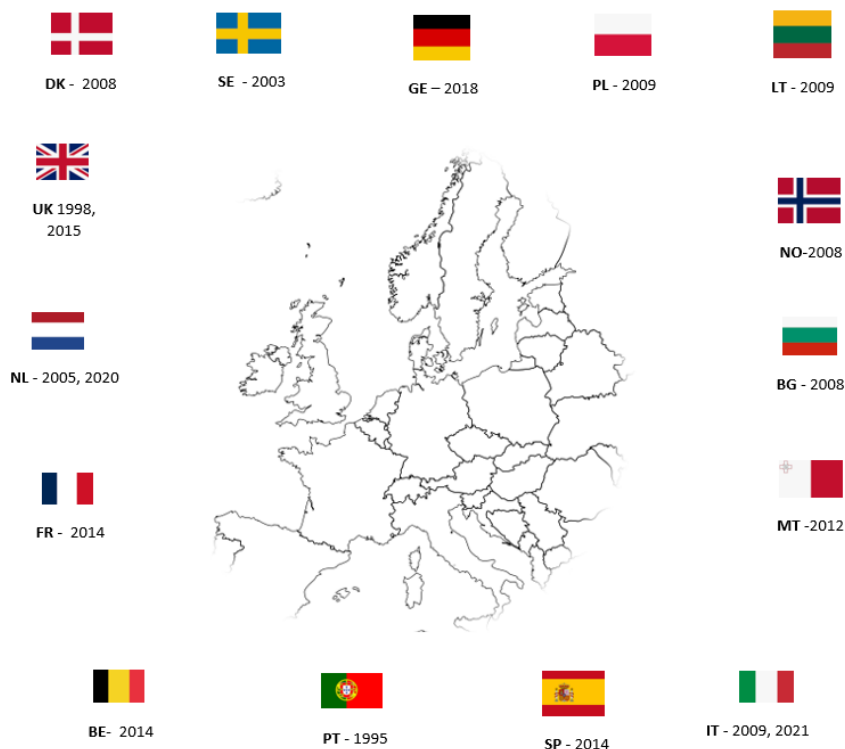
Európai szinten a kollektív jogorvoslatihoz vezető út hosszú és viszontagságos volt. Az európai politikai döntéshozók egyensúlyt igyekeztek teremteni egyrészt a tömeges károkozások esetén a károsult egyének számára szükséges módon biztosítandó igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, másrészt a visszaélészerű pereskedés elkerülése érdekében szükséges biztosítékok végrehajtási hajlandósága között. Az Európai Bizottság 2013-ban elfogadott egy ajánlást, amely tizenegy nem kötelező érvényű alapelvet állapított meg a kollektív jogorvoslati

eljárásokra vonatkozóan. Az ajánlás célja az volt, hogy a nemzeti szinteken bizonyos szintű jogalkotást indítson el, és iránymutatásul szolgáljon a tagállamoknak a kollektív jogorvoslati mechanizmusok nemzeti jogrendszerükbe történő átvétele során. Az Európai Bizottság 2018 januárjában jelentést tett közzé, amelyben értékelte a 2013-as ajánlás tagállami szintű hatását. A jelentés többek között rámutatott arra, hogy a kollektív jogorvoslati mechanizmusok továbbra is széttartók az EU-ban. Az Európai Bizottság megállapította továbbá azt is, hogy több országban még mindig nem állnak rendelkezésre a szükséges kollektív jogorvoslati mechanizmusok. Ugyanebben az időszakban érte el Európát a Dieselgate (mikor egyes autógyártók olyan technológiát építettek be autóikba, amellyel hatékonyan kijátszották a károsanyag-kibocsátási teszteket). Míg az amerikai fogyasztók néhány hónap alatt kártérítéshez jutottak, addig az uniós fogyasztók többsége üres kézzel távozott, melyet Vera Jourova volt uniós igazságügyi biztos szavait szem előtt tartva, egész Európa "hideg zuhanyként" élt meg. A Dieselgate végül rávilágított arra, hogy a legtöbb európai országban nincsenek olyan eszközök, amelyek a tömegesen károsult fogyasztók kártérítését hatékonyan biztosítanák.

Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság 2018 áprilisában elindította az "Új megállapodás a fogyasztói érdekekért" elnevezésű csomagot. Ezen a jogalkotási csomag két irányelvet foglalt magában. Az egyik a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képviseleti keresetekről szóló irányelvre irányuló javaslat volt, amely a már meglévő "a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról" (2009/22/EK irányelv) szóló irányelv rendelkezéseire kívánt építeni és azt kívánta korszerűsíteni. Az EU végül 2020. november 25-én fogadta el a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmét szolgáló képviseleti keresetekről szóló 2020/1828/EK irányelvet. A tagállamoknak 2022 decemberéig kell átültetniük ezen irányelvet nemzeti rendszerükbe. A szabályok ezt követően 2023 júniusától lépnek hatályba.

- ***Tagállami szinten***

Ezzel párhuzamosan az 1990-2000-es évek óta - ahogy azt az alábbi térkép is mutatja - számos tagállam nemzeti szintű kollektív jogorvoslati mechanizmusokat fogadott el. Ezen mechanizmusok jelentősen különböznek egymástól eljárási felépítésük és hatályuk tekintetében.

1.3. Milyen kölcsönhatásban van az uniós képviseleti intézkedésekről szóló irányelv a meglévő nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusokkal?

A képviseleti keresetekről szóló irányelv célja annak biztosítása, hogy minden tagállam rendelkezzen legalább egy olyan képviseleti keresetindítási mechanizmussal, amely lehetővé teszi a jogsértés megszüntetését és hatékony jogorvoslat biztosítását. Az irányelv nem kívánja a meglévő nemzeti mechanizmusokat helyettesíteni vagy megszüntetni. Az irányelv a nemzeti jogrendszerekbe történő átültetése során a tagállamoknak lehetőséget biztosít arra, hogy a már meglévő mechanizmusait úgy alakítsák át, hogy azok megfeleljenek az irányelv követelményeinek, vagy dönthetnek úgy, hogy a meglévő mechanizmus(ok) mellett új eljárási mechanizmust hoznak létre. Azon a tagállamok továbbá, amelyek nem rendelkeznek kollektív jogorvoslati mechanizmussal, a jövőben a képviseleti intézkedésekről szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabály mellett saját nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmust is létrehozhatnak, amennyiben ezt szükségesnek tartják.

Végső soron legalább egy nemzeti eljárási mechanizmusnak meg kell felelnie az irányelv követelményeinek. A feljogosított szervezetek választhatnak a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére hivatott, és rendelkezésre álló (az irányelvben meghatározott, vagy már meglévő) lehetőségek közül.

A tagállamok, melyek már rendelkeznek kollektív jogorvoslati mechanizmussal (pl. Belgium, Franciaország, Olaszország, Litvánia)

A tagállamok, melyek még nem rendelkeznek kollektív jogorvoslati mechanizmussal (pl. Szlovákia).

1. forgatókönyv: szükség esetén a tagállam a meglévő eljárási mechanizmusát a KKI követelményeihez igazítja.

2. forgatókönyv: a meglévő nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmus változatlan marad. Ezzel párhuzamosan a tagállam a KKI követelményeinek megfelelően külön eszközrendszert fogad el.

3. forgatókönyv: A tagállam a KKI kritériumainak megfelelő új mechanizmust fogad el.

4. forgatókönyv: A tagállam új mechanizmust fogad el, amely megfelel a KKI kritériumainak, és később egy másik nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmust is

1.4. A kollektív jogorvoslat helye az uniós fogyasztóvédelmi jogérvényesítés eszköztárában

A kollektív jogorvoslat a fogyasztóvédelmi jogérvényesítés eszköztárának egyik eszköze, amely többek között magában foglalja a hatósági jogérvényesítést, a bíróságon kívüli/alternatív vitarendezést (ADR/ODR) és egyéb bírósági eljárásokat is. Egyes tagállamokban a különböző eszközök között áthidalások is létezhetnek. Például Belgiumban, vagy Dániában egyes fogyasztóvédelmi ombudsmanok jogosultak arra, hogy a fogyasztók nevében kollektív jogorvoslati kereseteket nyújtsanak be a bírósághoz.

A EU VÉGREHAJTÁSI ESZKÖZTÁRA			
Végrehajtás fajtája	Állami végrehajtás	Magánvégrehajtás	bíróságon kívüli/alternatív vitarendezés
Szabályozás	2017/2394 Rendelet (A fogyasztóvédelmi együttműködésről szóló rendelet)	2020/1828 irányelv (a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képviseleti keresetekről)	2013/11 irányelv (a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről szóló Irányelv)
		2009/22 irányelv (A jogsértések megszüntetéséről szóló irányelv - helyébe 2023 júniusában a KKI lép)	524/2013 rendelet (a fogyasztói jogviták online rendezéséről szóló Rendelet)

		<p>861/2007 rendelet (A kis értékű követelések európai eljárása)</p> <p>1896/2006 rendelet (Az európai fizetési meghagyásos eljárásról szóló Rendelet)</p>	
Kulcsszereplők	A végrehajtást fogatosító hatóságok	A kereseteket benyújtó feljogosított szervezetek (például fogyasztói szervezetek, köztisztviselők stb.). A bíróságok vagy közigazgatási hatóságok, amelyek a jogsértés megszüntetésére irányuló vagy képviselői keresetek kezeléséért felelősek.	Ombudsmanok és/vagy alternatív vitarendezéssel foglalkozó szervezetek.

2. MIÉRT FONTOS A KOLLEKTÍV JOGORVOSLAT

2.1. FOGYASZTÓI SZEMSZÖGBŐL

Kutatások megállapították, hogy a fogyasztók általában akkor döntenek úgy, hogy nem tesznek jogi lépéseket, amennyiben úgy ítélik meg, hogy az esetleges eljárás túl sok időt vehet igénybe (41%-ban)², ha az érintett összegek túl alacsonyak (35%-ban), ha a panasz nem vezet számukra kielégítő megoldáshoz (34%-ban), vagy ha nem tudják, hogy hová és hogyan forduljanak panaszukkal (20,1%-ban). Sok fogyasztót az is visszatart attól, hogy igényérvényesítéssel lépjen fel multinacionális vállalatokkal szemben, hogy az ilyen jellegű eljárásokat sokak már a kezdetektől fogva egy elvesztett vagy alapvetően kiegyensúlyozatlan csatáknak tekintenek. Egyszerűen fogalmazva, sok esetben a fogyasztók nem rendelkeznek elegendő ösztönző erővel ahhoz, hogy érvényesítsék jogait, mivel arra számítanak, hogy a peres eljárás kimenetele túlságosan erőforrásigényes és/vagy időigényes lesz, amely végső soron nem éri meg számukra a fáradságot. Ez a helyzet különösen problematikus azokban az esetekben, amikor az összes érintett fogyasztó teljes vesztesége jelentős, azonban az egyes fogyasztók csak csekélyebb összegű károkat szenvednek el külön-külön. Ilyen helyzetekben

² Lásd pl. a Consumers' Attitudes towards cross-border trade and consumer protection, 2018. kiadványt.

senki sem szívesen nyújt be keresetet, ezáltal téve lehetővé egyes kereskedők számára, hogy jelentős illegális nyereségre tegyenek szert. E hiányosságokat kiegyensúlyozva a kollektív jogorvoslati mechanizmusok megkönnyítik a fogyasztók számára az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, lehetővé teszik számukra az információk összegyűjtését és a méretgazdaságosságot, miközben hozzájárulnak a kereskedőkkel szembeni versenyfeltételek kiegyenlítéséhez.

2.2. A BÍRÁK ÉS AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS SZÁMÁRA

Tömeges károkozási helyzetekben a sok hasonló egyéni kereset megsokszorozódása veszélyeztetheti az egész igazságszolgáltatási rendszer működését. Németországban például a Deutsche Telekom-ügy több mint 15 000 egyéni felperest és több mint 700 ügyvédet érintett, és túlterhelte a frankfurti törvényszék befogadóképességét. Az Egyesült Államokban egy, az 1970-es években egy közérdekű kereset elbírálásában részt vevő bíró kiszámította, hogy a folyamatban lévő ügyek külön-külön történő elbírálása körülbelül 182 évet venne igénybe az idejéből. A hasonló perek kezelésével kapcsolatos káros következmények általában a bíróságok túlterheltségére és az emberi, anyagi és pénzügyi erőforrások pazarlására összpontosítanak az amúgy is szűkös költségvetésekben.

(...) 'Nem kell sok matematikai számítást elvégezni annak megállapításához, hogy ha a több mint 1100 ügyet külön-külön tárgyalnának 38 tárgyalási napon keresztül, akkor az ország kerületi bíróinak jelentős része egy éven át nem tudna mást tenni, mint kizárólag Bendectin-ügyeket tárgyalni.'

Judge C.B. RUBIN, in *In Re Richardson-Merrell, Inc.*, 624 F. Supp.1212, 17 September 1985

2.3. Kereskedők számára

A közhiedelemmel ellentétben a kollektív jogorvoslati mechanizmusok az alperes kereskedők számára is előnyösek lehetnek, mivel ezáltal elkerülhető válik az egyéni igények megsokszorozódása, mely lehetővé teszi a kereskedők számára a peres helyzetek könnyebb tisztázását, vagy megoldását. A követelések ilyen jellegű összevonása előnyös lehet, és segítségül szolgálhat számukra abban, hogy teljesítsék a társasági jog által előírt jogi kötelezettségeiket (mint például a részvényesek tájékoztatása) vagy, hogy elkerüljék a további egyeztetési költségeket.

A tömeges követelések kollektív rendezése Hollandiában: a kereskedők igényeinek megfelelő eszköz

2005-ben Hollandia a dietilstilbösztrol (DES) ügy gyakorlati és sürgősségi megoldásként fogadta el a tömeges követelések kollektív rendezésére vonatkozó szabályokat. Egy 1992-es döntést következményeként, amelyben a holland Legfelsőbb Bíróság egyes gyógyszeripari vállalatokat egyetemlegesen felelősnek nyilvánított, minden egyes felperesnek egyénileg kellett fellépnie a megfelelő kártérítésért. Ezzel párhuzamosan a kereskedőknek több ezer egyéni követeléssel kellett egyénileg foglalkozniuk. Ez a helyzet arra készítette az Igazságügyi Minisztériumot és az egész iparágat, hogy egy az igazságosságot és a hatékonyságot ötvöző új eljárási eszköz bevezetését helyezze kilátásba. Az úgynevezett "WCAM" eljárás ("Wet Collectieve Afwikkeling Massaschade")

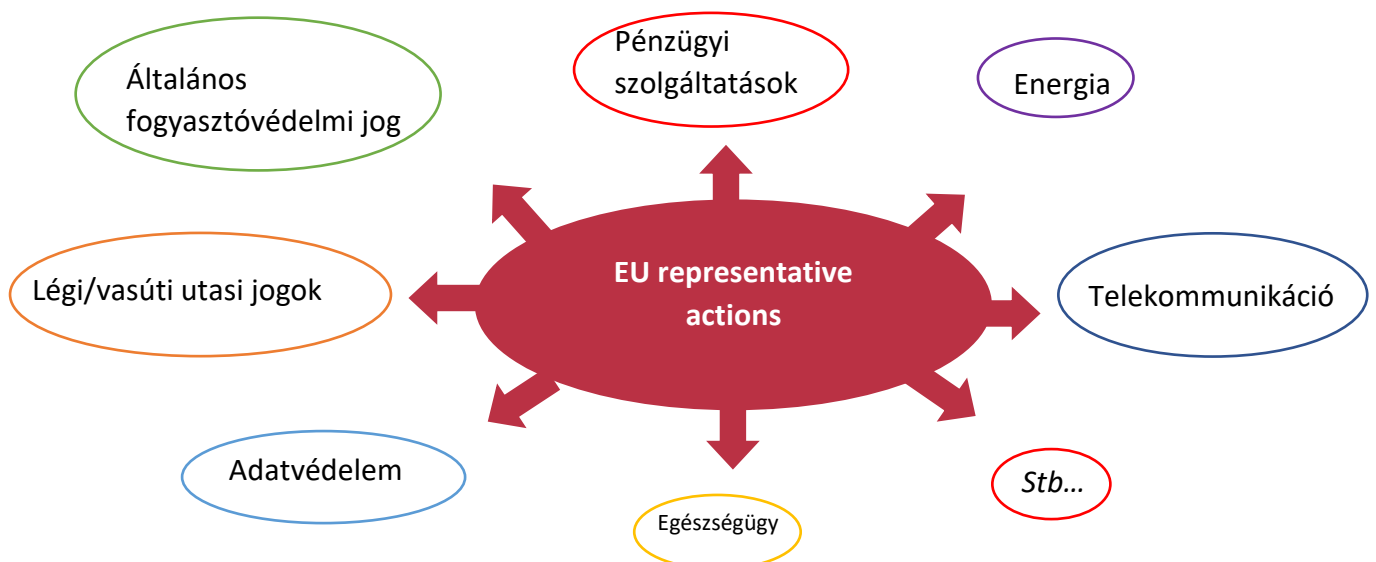
3. KOLLEKTÍV JOGORVOSLAT: MELY ÁGAZATOKBAN, MILYEN TÍPUSÚ KÁR ESETÉN ÉS MILYEN JOGORVOSLATI LEHETŐSÉG ESETÉN

3.1. Hatály

- **A képviseleti keresetekről szóló irányelv**

A képviseleti keresetekről szóló uniós irányelv hatálya az irányelv I. mellékletében felsorolt uniós jog által szabályozott, vállalkozások és fogyasztók közötti kapcsolatokra terjed ki (KKI 2. cikk). A tagállamok, ha úgy kívánják, az irányelv átültetése érdekében elfogadott mechanizmust a fogyasztókon kívüli más csoportok, köztük a vállalkozások jogainak védelmére is alkalmazhatóvá tehetik.

A képviseleti eljárások nem korlátozódnak az általános fogyasztóvédelmi jogra. Ezen eljárások az uniós a szabályok megsértése esetén számos más ágazatban is kezdeményezhetők, mint például a pénzügyi szolgáltatások, az adatvédelem, az utazás és idegenforgalom, az energia vagy a távközlés területein, amennyiben a fogyasztók jogai veszélybe kerülnek. Következésképpen nem számít, hogy a fogyasztókat "utazók", "felhasználó", "lakossági befektető", "lakossági ügyfél", "érintett" vagy más egyéb megnevezéssel illetnek. Az irányelv hatálya alá tartozó valamennyi jogalkotási aktus felsorolása az 1. mellékletben található.

Megjegyzendő, hogy az 1. mellékletben felsorolt jogalkotási aktusoktól függően az érintett jogi aktusok nem minden rendelkezése tartozik az irányelv hatálya alá. Az irányelv csak azokra a rendelkezésekre vonatkozik, amelyek a fogyasztók érdekeinek védelme szempontjából lényegesek. Az 1. mellékletben felsorolt valamennyi jogalkotási aktus esetében ellenőrizni kell, hogy az irányelv hatálya alá tartozó rendelkezésekre mely rendelkezések vonatkoznak.

- **Példa:** A KKI 1. melléklete szerint...
- A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29 irányelv **valamennyi rendelkezése** a KKI hatálya alá tartozik.
- Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekről szóló 2001/83 irányelvnek **csak néhány rendelkezése** tartozik a RAD hatálya alá (nevezetesen a 86-90., 98. és 100. cikkek).

- **Kollektív jogorvoslat a nemzeti szinten**

A tagállamok szintjén a kollektív jogorvoslat horizontálisan vagy csak néhány ágazatban érhető el. Franciaországban például a fogyasztóvédelem, a versenyjog, az egészségügy, a hátrányos megkülönböztetés és a környezetvédelem területein van lehetőség a kollektív jogorvoslati mechanizmus igénybevételére, míg Belgiumban csak a fogyasztói követelések érvényesíthetők

Magyarországon közérdekű kereset horizontálisan fogyasztóvédelmi és környezetvédelmi célból indítható. A fogyasztóvédelmi célú közérdekű kereset anyagi jogi szabályairól a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:105 §-a, a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 38-39. §§-ai, a tisztességtelen piaci magatartásról szóló 1996. évi LVII. törvény 85/A §-a, továbbá a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 164. §-a rendelkezik.

Ezen kívül közérdekű keresettel támadható meg a vállalkozások közötti szerződésekben a pénztartozás teljesítésére, a késedelmi kamat mértékére és esedékességére vonatkozó tisztességtelen általános szerződési feltétel is. (Ptk. 6:106.§)

A közérdekből indított perek különös eljárási szabályairól a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 571-579. §§ -ai rendelkeznek.

A közérdekű perre a Pp. XLII. fejezetének 571-579.§-ait akkor kell alkalmazni, ha a közérdek védelme érdekében közérdekű per indítására felhatalmazást adó törvény (pl. Ptk, Ftv. Tptv. MNB tv.) a speciális eljárási szabályok alkalmazását írja elő. (Pp.571.§)

- *Közérdekű perben nem minősülnek félnek azok a személyek, akik érdekében a közérdekű pert megindították (a jogosultak). Közérdekű perben beavatkozásnak nincs helye. (Pp. 573.§)*
- *Az ítéletben meg kell határozni az érintett jogosultakat, akikre az ítélet hatálya kiterjed, továbbá az érintett jogosulti körhöz való tartozásuk igazolásának módját. (Pp.577. §)*

- *A felperes pernyertessége esetén az ítéletben az alperest az érintett jogosultak javára kell a teljesítésre kötelezni. A perköltség tekintetében a felperest kell kötelezni pervesztességre, illetve jogosítani pernyertesség esetén.*
- *Anyagi jogerőhatás: A közérdekű perben hozott ítélet anyagi jogerőhatással rendelkezik az alperes új keresetindítása vonatkozásában, továbbá az érintett jogosultak közül azoknak az új keresetindítása vonatkozásában. (Pp.578. §)*
- *Az alperes az érintett jogosultat az ítélet közlésétől számított harminc napon belül egyedileg, írásban értesíti a perben hozott jogerős ítéletről,*
- *A közérdekű per megindítása az érintett jogosultak vonatkozásában a követelés érvényesítésének minősül, ami megszakítja a követelés elévülését. (Pp.579.§).*

3.2. Kár és a rendelkezésre álló jogorvoslatok

A képviseleti keresetekről szóló irányelv értelmében képviseleti keresetek benyújtható mind a jogsértés megszüntetése, mind intézkedések és/vagy jogorvoslati intézkedés meghozatala iránt.

- **Jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés** meghozatala kezdeményezhető függetlenül attól, hogy az egyes fogyasztókat tényleges veszteség vagy kár érte-e. Nem számít továbbá, hogy a kereskedő szándékosan vagy gondatlanságból folytatta-e a gyakorlatot. A jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés kötelezheti a kereskedőt többek között a tisztességtelen feltételek megszüntetésére, a hiányzó információk szolgáltatására vagy a bíróság vagy a közigazgatási szerv határozatának nyilvánosságra hozatalára. A jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés tárgyát képező gyakorlat által károsított egyes fogyasztók továbbra is szabadon indíthatnak egyéni kereseteket jogorvoslati intézkedések meghozatala iránt.
- **Jogorvoslati intézkedések** nyomán – az esetek egyes körülményeitől függően – kártérítés, kijavítás, kicserélés, árcsökkentés, a kifizetett ár visszatérítése, vagy a szerződés felbontása kérhetők, az uniós, vagy a nemzeti jog által meghatározott és lehetővé tett módon.

Megjegyzendő továbbá, hogy a képviseleti keresetekről szóló irányelv hatálya nemcsak a folyamatban lévő jogsértésekre terjed ki, hanem azon jogsértésekre is, amelyek a képviseleti kereset benyújtása vagy az eljárás jogerős befejezése előtt megszűntek (a nemzeti jog szerinti elévülési időkre figyelemmel). Fontos továbbá, hogy a jogsértés megszüntetésére vagy orvoslására irányuló képviseleti eljárás kezdeményezése - a megfelelő feltételek mellett - az adott kereset által érintett fogyasztókra vonatkozó elévülési határidők megszakításával jár.

Lehetséges-e kollektív jogorvoslati eljárást indítani bármely típusú kár esetén, ideértve a vagyoni és nem vagyoni kártérítés iránti eljárásokat is?

Az Irányelv nem határozza meg expressis verbis a hatálya alá tartozó kártípusokat. Nemzeti szinten bevett gyakorlatnak számít egyes tagállamok által a kollektív jogorvoslati eljárások alkalmazhatóságának bizonyos kártípusokra történő korlátozása. Franciaországban például a fogyasztóvédelmi jog területén a kollektív jogorvoslati eljárások csak a fogyasztók által elszenvedett anyagi károk megtérítésére kezdeményezhetők. Ezzel szemben az adatvédelmi jog területén benyújtott keresetekkel a nem vagyoni károk megtérítését is lehet kezdeményezni.

Lehetséges-e "büntető kártérítés" kezdeményezése kollektív jogorvoslati keresetek útján?

A büntető kártérítésnek minősül a kártalanító kártérítésen felül megítélt pénzösszeg, melynek célja az alperes megbüntetése annak egy bizonyos széleskörű felháborodást keltő magatartásáért. Bár a büntető kártérítés az Egyesült Államokban jól ismert, Európában továbbra is igencsak korlátozott az alkalmazása. Csupán néhány európai ország jogrendszere ismeri a büntető kártérítés valamely formájának alkalmazását (pl. az Egyesült Királyság, Írország). A képviseleti keresetekről szóló Irányelv előírja, hogy "a büntető jellegű kártérítés megítélését el kell kerülni" tagállami szinten.

3.3. Hol lehet kollektív jogorvoslat iránti keresetet benyújtani?

A kollektív jogorvoslati kereset elbírálásáért felelős bíróság vagy hatóság azonosítása két kérdést vet fel: először is, hogy melyik szerv (bíróság vagy más egyéb szerv) előtt kell a keresetet benyújtani? Másodszor pedig azt, hogy mely hatóság (földrajzilag) illetékes az adott ügy elbírálására?

- ***Mely szerv előtt kell kollektív jogorvoslat iránti keresetet benyújtani?***

A képviseleti keresetekről szóló irányelv a tagállamok mérlegelési jogkörébe utalja annak eldöntését, hogy a képviseleti eljárást a bíróság, a közigazgatási hatóság, vagy esetleg

mindkettő előtt kell-e megindítani, a érintett jogterület, vagy gazdasági ágazat függvényében (a KKI 7. cikkének (1) bekezdése).

Szakosított bíróságok a kollektív jogorvoslati eljárások lefolytatásához?

Nemzeti szinten néhány tagállam szakosított bíróságokat hozott létre kifejezetten a nemzeti kollektív jogorvoslati eljárások lefolytatására. A cél a területre vonatkozó speciális szakértelem és tudás fejlesztése, valamint annak biztosítása, hogy a bíróság megfelelő személyi állománnyal és felszereléssel rendelkezzen a tömeges keresetek elbírálásához.

Belgiumban például a brüsszeli kereskedelmi bíróság első fokon kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a kollektív jogorvoslati keresetek ("action collective") elbírálására, fellebbezés esetén pedig a Brüsszeli Fellebbviteli Bíróság rendelkezik kizárólagos hatáskörrel a kereset elbírálására.

- ***Melyik szerv rendelkezik földrajzi illetékességgel a kollektív jogorvoslati eljárás lefolytatására?***

A képviseleti keresetekről szóló irányelv nem tartalmaz konkrét szabályokat a földrajzilag illetékes bíróság vagy hatóság meghatározására, az erre vonatkozó szabályok ezért tagállamonként jelentős eltéréseket mutatnak. Egyes tagállamok dönthetnek úgy, hogy a kollektív jogorvoslati keresetek kezelésére szakosított bíróságokat hoznak létre (lásd fentebb), míg mások a már meglévő polgári eljárásjogi szabályaikra támaszkodnak, amelyek gyakran előírják, hogy az eljárásra lefolytatására az alperes kereskedő lakóhelye szerinti bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel.

A földrajzilag illetékes bíróság meghatározása: Franciaország példája

A francia polgári eljárásjogi szabályokkal összhangban a kollektív jogorvoslati keresetek ("action de groupe") elbírálása Franciaországban annak a bíróságnak illetékességi körébe tartozik, amely területén az alperes kereskedő lakóhelye található. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a kereskedő lakóhelye például Marseille városában található, a földrajzilag illetékes bíróság Marseille város bírósága lesz. Ez alól az általános szabály alól létezik egy kivétel: a párizsi bíróság kizárólagos illetékességi körébe tartoznak mindazon eljárások, melyekben az (alperes) kereskedő Franciaországon kívül tartózkodik, vagy ha annak lakóhelye ismeretlen.

A határokon átnyúló elemekkel vagy következményekkel járó képviseleti keresetek esetében a nemzetközi magánjogra vonatkozó uniós és nemzeti szabályokat kell alkalmazni (lásd alább a 11. szakaszt).

4. JOGKÉPESSÉG: KI NYÚJTHAT BE KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI KERESETET?

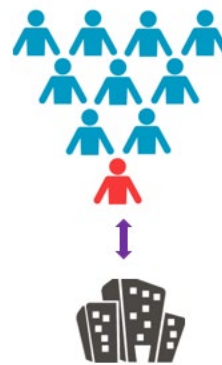
4.1. A képviseleti entitásokon alapuló európai modell

Az irányelv által létrehozott képviseleti eljárás - és a tagállamok szintjén már működő eljárási mechanizmusok többsége - hasonló, képviseleti jogalanyokon alapuló modellt követ. Ez arra a helyzetre utal, mikor egy szervezet (pl. egy fogyasztói szervezet) keresetet indít a képviselt fogyasztók egy csoportja nevében, akik maguk nem válnak az eljárás feleivé. Ez a megközelítés eltér az amerikai modelltől, ahol egy vagy több "megnevezett felperes", akik szintén a felperescsoport tagjai, saját maguk, valamint az egész csoport nevében pereskednek a bíróságon.

A képviseleti entitásokon alapú modell az EU-ban

A "megnevezett felperes"-modell az Egyesült Államokban.

4.2. Mi minősül "feljogosított szervezetnek", és ki jogosult ilyen státuszra?

A képviseleti keresetekről szóló irányelv értelmében "feljogosított szervezetnek" minősül minden a fogyasztók érdekeit képviselő olyan közjogi vagy egyéb szervezet, amelyet valamely tagállam ezen irányelvvvel összhangban képviseleti keresetek indítására feljogosítottként

kijelölt (ideértve az egynél több tagállamból származó feleket képviselő fogyasztói szervezeteket is) (a KKI 3. cikk (4) bekezdése; 4. cikke).

Eseti szervezetek minősülnek egy konkrét esemény (pl. baleset) nyomán létrehozott azon jogi személyek, melyek az adott tömeges kárhelyzetben az esetlegesen károsult személyeket tömörítik, és amelyek a belföldi képviseleti kereset benyújtása céljából ilyen szervezatként jelölhetők ki, ha a tagállam az Irányelvet átültető jogszabályaiban rendelkezik erről a lehetőségről (KKI 28. preambulumbekzdés; 4. cikk (6) bekezdés). Eseti szervezetek nem jelölhetők ki határokon átnyúló képviseleti kereset benyújtása céljából.

4.3. A belföldi és határokon átnyúló elemet tartalmazó képviseleti keresetek benyújtására feljogosított szervezetek

A képviseleti eljárásokról szóló Irányelv különbséget tesz a **határokon átnyúló** képviseleti eljárások indítására kijelölt feljogosított szervezetek, valamint a **belföldi** képviseleti eljárások indítására kijelölt szervezetek között (KKI 3. cikkének (6) és (7) bekezdése).

Belföldi képviseleti eljárás	Határokon átnyúló eljárás
Képviseleti kereset, amelyet egy feljogosított szervezet indít abban a tagállamban, amelyben a feljogosított szervezetet kijelölték. <i>pl. egy feljogosított szervezetet Spanyolországban jelölnek ki, és Spanyolországban indít keresetet.</i>	Képviseleti kereset, amelyet egy feljogosított szervezet indít egy olyan tagállamban, amely eltér attól a tagállamtól, amelyben a feljogosított szervezetet kijelölték. <i>pl. egy feljogosított szervezet Szlovákiában lett kijelölve, és Litvániában indít keresetet.</i>

Amennyiben egy feljogosított szervezet képviseleti keresetet indít abban a tagállamban, amelyben kijelölésére sor került, a képviseleti keresetet akkor is belföldi képviseleti keresetnek kell tekinteni, ha az egy másik tagállamban székhellyel rendelkező kereskedő ellen indítják, valamint akkor is, ha a képviseleti kereset keretében több tagállam fogyasztóit képviselik. **Végső soron a képviseleti kereset benyújtásának helye szerinti tagállamot kell a döntő szempontnak tekinteni a benyújtott képviseleti kereset típusának meghatározásakor** (KKI 23. preambulumbekzdés).

4.4. Feljogosított szervezetté válás

A tagállamok mind a belföldi, mind a határokon átnyúló keresetek indításához feljogosított szervezeteket jelölnek ki (KKI 4. cikk (1)-(2) bekezdés). A képviseleti keresetekről szóló irányelv

azonban csak a határokon átnyúló képviseleti keresetek benyújtására kijelölt feljogosított szervezetekre vonatkozó követelményeket határozza meg (KKI 4. cikk (3) bekezdés).

Ezzel párhuzamosan a tagállamok továbbra is szabadon határozhatnak meg speciális követelményeket a belföldi képviseleti kereseteket indító feljogosított szervezetekre vonatkozóan, feltéve, hogy ezen követelmények összhangban állnak az irányelv célkitűzéseivel (KKI 4. cikk (4) bekezdés).

Checklist a határokon átnyúló reprezentatív keresetek benyújtására jogosult feljogosított szervezette válás feltételeihez.

- ✓ **A feljogosított szervezet FELÉPÍTÉSÉRE vonatkozó követelmények:**
 - A kijelölés szerinti tagállam nemzeti jogának megfelelően létrehozott jogi személyként való minősítés (KKI 4.cikk (3) bekezdés a) pont)
 - Nonprofit jelleg (KKI 4.cikk (3) bekezdés c) pont)

- ✓ **A feljogosított szervezet TEVÉKENYSÉGEIRE vonatkozó követelmények:**
 - A kijelölés iránti kérelmet megelőzően 12 hónapos tényleges nyilvános tevékenységet kell igazolása a fogyasztóvédelem területén (KKI 4. cikk (3) bekezdés a) pont).
 - Alapszabály szerinti céljaik igazolása a fogyasztói érdekek védelméhez fűződő jogos érdekük vonatkozásában (KKI 4. cikk (3) bekezdés b) pont)
 - Nem állhatnak fizetéképtelenségi eljárás alatt, és nem nyilváníthatják őket fizetéképtelennek (KKI 4. cikk (3) bekezdés d) pont).

- ✓ **A feljogosított szervezet FÜGGETLENSÉGÉRE vonatkozó követelmények:**
 - Függetlennek kell lenniük és nem állhatnak a fogyasztóktól eltérő más olyan személyek – különösen kereskedők – befolyása alatt (KKI 4. cikk (3) bekezdés e) pont).
 - A saját maga és a finanszírozói, valamint a fogyasztók érdekei közötti összeférhetetlenség megelőzésére irányuló eljárások kialakításának szükségessége (KKI 4. cikk (3) bekezdés e) pont).

- ✓ **A feljogosított szervezet ÁTLÁTHATÓSÁGÁRA vonatkozó követelmények:**
 - A nyilvánosság számára egyszerű és érthető nyelven (különösen a honlapjukon) hozzáférhetővé kell tenniük azokat az információkat, amelyek igazolják, hogy megfelelnek a fent felsorolt kritériumoknak, valamint a finanszírozási forrásaikról, szervezeti felépítésükről, tagsági struktúrájukról, alapszabály szerinti céljaikról és tevékenységükről szóló információkat (KKI 4. cikk (3) bekezdés f) pont).

Checklist a belföldi reprezentatív keresetek benyújtására jogosult feljogosított szervezetté válás feltételeihez:

A belföldi keresetek benyújtása céljából feljogosított szervezetként való kijelöléshez szükséges követelmények felsorolását a nemzeti jogalkotók határozzák meg. A képviseleti eljárásokról szóló irányelv lehetőséget biztosít a tagállamoknak arra, hogy ugyanazokat a követelményeket alkalmazzák, mint a határokon átnyúló képviseleti kereseteket indító

feljogosított szervezetek esetében, továbbá azt is, hogy ezektől eltérő követelményeket határozzanak meg. Ez utóbbi esetben azonban ezeknek a követelményeknek összhangban kell lenniük az irányelv célkitűzéseivel (KKI 4. cikk (4) bekezdés).

A belföldi képviseleti kereseteket indító feljogosított szervezetekre vonatkozó követelmények		
<p>Kevésbé szigorúak, mint a határokon átnyúló képviseleti kereseteket indító feljogosított szervezetekre vonatkozó szabályok.</p>	<p>Szigorúbbak, mint a határokon átnyúló képviseleti kereseteket indító feljogosított szervezetekre vonatkozó szabályok.</p> <p>pl. a tagállamok dönthetnek úgy, hogy a feljogosított szervezeteknek meghatározott számú fizető taggal kell rendelkezniük.</p>	<p>Ugyanazok, amelyek a határokon átnyúló kereseteket indító feljogosított szervezetekre vonatkoznak (lásd fent).</p>
<p>A tagállamok kötelezettsége annak biztosítására, hogy a követelmények összhangban maradjanak a KKI célkitűzéseivel.</p>		

4.5. Milyen következményekkel jár egy szervezetet feljogosított szervezetté való kijelölése?

A kölcsönös elismerésnek a képviseleti eljárásokról szóló irányelv szerinti elvét tiszteletben tartva az egyik tagállamban a határokon átnyúló képviseleti eljárások indítására előzetesen kijelölt feljogosított szervezeteket a többi tagállamban is el kell ismerni. (KKI 6. cikk)

Az eljárás során a feljogosított szervezetek a felperes fél jogait és kötelezettségeit gyakorolják. Az egyéni fogyasztók anélkül részesülnek a feljogosított szervezetek által indított eljárások eredményeiből, hogy maguk is az eljárás feleivé válnának (KKI 7. cikk (6) bekezdés).

Beavatkozhatnak-e a fogyasztók a képviseleti eljárásokba ?

A keresettel érintett egyéni fogyasztók nem minősülnek felperes feleknek az eljárás során, ezért az egyes fogyasztók nem avatkozhatnak be a feljogosított szervezetek által hozott eljárási döntésekbe, és nem indítványozhatnak bizonyítási eljárást az eljárás során. A tagállamok azonban továbbra is szabadon biztosíthatnak bizonyos jogokat a képviseleti kereset által érintett egyéni fogyasztók számára (például a jogerős határozat ellen csak a saját egyéni követeléseik tekintetében nyújthatnak be fellebbezést).

4.6. Nyilvánosak-e a kijelölt feljogosított szervezetekre vonatkozó információk?

Az irányelv rendelkezéseinek megfelelően a tagállamoknak jegyzéket kell készíteniük a határokon átnyúló képviseleti keresetek benyújtására kijelölt valamennyi feljogosított szervezetről, és abban fel kell tüntetniük a nevükre és az alapszabály szerinti céljukra vonatkozó információkat. A jegyzéknek nyilvánosan hozzáférhetőnek kell lennie. Az Európai Bizottság összeállítja az összes tagállamra vonatkozó információkat, és nyilvánosan hozzáférhetővé teszi a határokon átnyúló keresetek benyújtására kijelölt összes feljogosított szervezet listáját. Az Európai Bizottság frissíti a listát, amikor a tagállamok a feljogosított szervezeteket érintő változásokról tájékoztatást nyújtanak be (KKI 5. cikk (1) bekezdés).

Ezzel párhuzamosan, a tagállamok biztosítják, hogy a belföldi képviseleti keresetek indításának céljára általuk előzetesen kijelölt feljogosított szervezetekre vonatkozó információk a nyilvánosság rendelkezésére álljanak (KKI 5. cikk (2) bekezdés).

4.7. Ellenőrzik-e a feljogosított szervezeteket? Elveszíthetik-e ilyen státuszukat?

Bármely tagállam, vagy az Európai Bizottság aggályokat fogalmazhat meg azzal kapcsolatban, hogy a határokon átnyúló keresetek benyújtására jogosult feljogosított szervezet megfelel-e az irányelvben meghatározott kritériumoknak. Ilyen esetben a feljogosított szervezetet kijelölő tagállamnak ki kell vizsgálnia a felvetett aggályokat. A tagállam visszavonhatja a kijelölést, amennyiben arra a vizsgálat eredményeképp arra a következtetésre jut, hogy a feljogosított szervezet nem, vagy már nem felel meg a kijelölés követelményeinek. A tagállamoknak továbbá legalább öt évente értékelniük kell, hogy a feljogosított szervezetek továbbra is megfelelnek-e a KKI 4. cikkének (3) bekezdésében felsorolt kritériumoknak (KKI 5. cikk (3) és (4) bekezdés).

Ezzel párhuzamosan a konkrét képviseleti keresetben félként részt vevő alperes kereskedők is felvethetnek indokolt aggályokat a bíróság, vagy közigazgatási hatóság előtt azzal

kapcsolatban, hogy a határokon átnyúló keresetek indítására kijelölt feljogosított szervezet megfelel-e a fenti kritériumoknak (KKI 5. cikk (3) bekezdés).

5. A KOLLEKTÍV JOGORVOSLAT ÁLTAL ÉRINTETT FOGYASZTÓI CSOPORTOK: MIKOR ÉS HOGYAN ALAKULNAK?

5.1 A fogyasztók azon csoportjai, akik érdekében a keresetet benyújtják

A feljogosított szervezetnek kell eldöntenie, hogy a **fogyasztók mely csoportja** érdekében indít konkrét képviseleti keresetet. **A képviseleti keresetekről szóló irányelv különböző lehetőségeket vázol fel e tekintetben.**

Vegyünk egy, a Dieselgate-ügyhöz hasonló helyzetet példaként, ahol az érintett fogyasztók számos különböző országban rendelkeznek lakóhellyel. A feljogosított szervezet számára különböző lehetőségek állnak rendelkezésre:

- **A páneurópai képviseleti kereset lehetősége.** Ez azt jelenti, hogy egy fogyasztóvédelmi szervezet, ha feljogosított szervezetként lett kijelölve, egyetlen keresetet indíthat az adott jogsértés által érintett összes európai fogyasztó védelmében, mindezt a nemzetközi magánjog uniós és nemzeti szabályai által megengedett mértékben (lásd alább a 11. szakaszt).
- **Ugyanezen szervezet dönthet úgy is,** hogy ugyanazon jogsértés esetén, különböző stratégiai okokból, **csak egy vagy két tagállam fogyasztóit képviseli a képviseleti keresetben.**
- Alternatívaként a különböző tagállamok **különböző szervezetei** is együttműködésre léphetnek egymással, és ugyanabban az ügyben egyetlen keresetet - vagy a fogyasztók különböző csoportjai védelmében párhuzamos kereseteket - indíthatnak.

Kiemelendő továbbá, hogy a feljogosított szervezetnek meg kell határoznia, hogy a képviseleti keresetet a jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés, a jogorvoslati intézkedés, vagy esetleg mindkettő meghozatala iránt kívánja indítani. Ha a keresetet csak a jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés meghozatala iránt indítják, az érintett fogyasztók számára az 5.1. pontban meghatározott opting-in vagy opting-out mechanizmus nem alkalmazható.

5.2. Opt-in & opt-out

A kollektív jogorvoslati eljárásban érintett fogyasztók csoportjának meghatározása kulcsfontosságú kérdés. Ehhez két fő eljárási mechanizmus áll rendelkezésre:

- **Az opt-in mechanizmus:** a károsult fogyasztók alapvetően nem tartoznak abba a csoportba, amelynek védelmében a kereset benyújtásra került, ugyanakkor ezen mechanizmus **aktív fellépést** kíván a károsult fogyasztók részéről, amennyiben a kereset által kedvezményezett csoportba kívánnak tartozni. Ebben a modellben a fogyasztóknak kifejezetten kifejezésre kell juttatniuk a csoportba való belépésre irányuló szándékukat.
- **Az opt-out mechanizmus:** Minden károsult fogyasztót **alapvetően annak a csoportnak a tagjának kell tekinteni, amelynek védelmében a keresetet benyújtásra került.** E mechanizmus értelmében viszont **aktívan kell fellépniük akkor, ha ki akarják zárni magukat a kereset által kedvezményezett csoportból.**

Egyszerűen fogalmazva, az opt-in rendszerben a felpereseknek ki kell fejezniük, arra irányuló szándékukat, hogy a csoport tagjaivá kívánnak válni, míg az opt-out rendszerben azt kell kifejezniük, hogy szeretnének kikerülni a csoportból. Az opt-in és az opt-out modell közötti különbség a következőképpen foglalható össze:

5. 2 Miért fontos ez?

A két mechanizmus (opt-in és opt-out) előnyeit és hátrányait széles körben megvitatták. Egyes tanulmányok kimutatták, hogy az opt-out rendszerekben általában nagyobb csoportok találhatóak, mint az opt-in rendszerekben. Ennek az az oka, hogy általában néhány ember elhagyja a csoportot. A kollektív jogorvoslat területén dolgozó egyes szakértők szerint az opt-in modell nem hatékony, mivel költséges, hosszadalmas és gyakorta a fogyasztók közömbösségével kerül szembe, ami megakadályozza őket abban, hogy önállóan jogi lépéseket tegyenek. Ezzel párhuzamosan az opt-out rendszert néha úgy is szokás jellemezni, mint ami ellentétes az állami perjogi szabályokkal (mint például Franciaországban a "nul ne plaide par procureur" néven ismert szabály, amely kizárja a távollévő és ismeretlen helyen tartózkodó felperesek perindítási jogát).

5.3. Ki dönt az opt-in és az opt-out rendszerek között?

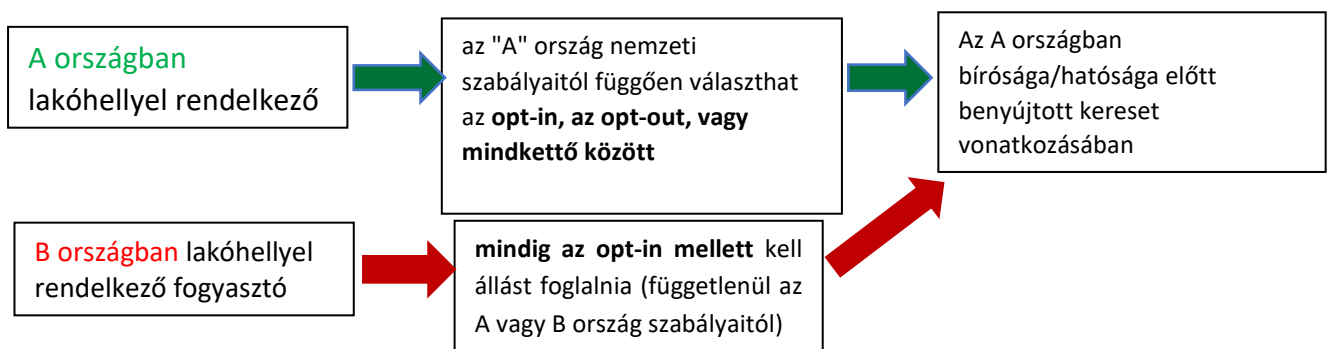
- **A képviseleti keresetekről szóló irányelv**

A képviseleti keresetekről szóló irányelv meghagyja a tagállamok számára azon lehetőséget, hogy választhassanak az opt-in, az opt-out, valamint e két mechanizmus ismertetőjegyeit

ötöző rendszer között (KKI 9. cikk (2)-(4) bekezdés). A tagállamok például dönthetnek úgy, hogy az egyik mechanizmust alkalmazzák az egy bizonyos jogterületeken előforduló, vagy bizonyos típusú károkozások miatt indított képviseleti eljárásokra, míg egy másikat az ügyek más kategóriáira. Dönthetnek úgy is, hogy minden ügytípus esetében csak egy mechanizmusra támaszkodnak. Végül a tagállamok határozhatnak úgy is, hogy a bírának lehetőséget adnak arra, hogy az ügy sajátosságaitól függően az opt-in vagy az opt-out mechanizmusra támaszkodjanak.

A képviseleti keresetekről szóló irányelv értelmében azonban az opt-in mechanizmus mindig alkalmazandó azon fogyasztók esetében, akik nem ugyanabban az országban rendelkeznek lakóhellyel, mint ahol az a bíróság vagy közigazgatási hatóság található, amely előtt a képviseleti keresetet benyújtják.

Példa:

- **Az opt-in és opt-out a nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusokban**

Amint azt az alábbi táblázat is mutatja, a tagállamok különböző mechanizmusokat léptettek életbe nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusaikhoz.

Ország			
Mechanizmus	Csak opt-in	Opt-out	Opt-in VAGY Opt-out
Ki dönt?	A jogszabályban előírtak szerint	A jogszabályban előírtak szerint	A törvény némi mozgásteret hagy a bírának (lásd alább).

Opt-in vagy opt-out Belgiumban? A bíróságnak kell döntenie

Belgiumban a bírácoknak lehetőséjük van arra, hogy az opt-in vagy az opt-out mechanizmusok között válasszanak. A bíró a kereset benyújtását követően dönt az ügy sajátosságaitól függően. Ez alól a szabály alól azonban vannak kivételek.

- Először is, ha a kollektív kereset fizikai vagy erkölcsi kár megtérítésére irányul, az eljárásra **mindig opt-in rendszer lesz az irányadó.**
- Másodsor, a nem belgiumi lakóhellyel rendelkező csoporttagok esetében az eljárásra **minden esetben opt-in rendszer lesz irányadó.**

5.4. Mikor kell a fogyasztónak be- vagy kilépnie?

• A képviseleti keresetekről szóló irányelv

A képviseleti keresetekről szóló irányelv a tagállamokra hatáskörébe utalja annak eldöntését, hogy az egyes fogyasztók az eljárás mely szakaszában választhatják a képviseleti keresetbe való belépést, vagy az onnan való kilépést (KKI 9. cikk (2) bekezdés). Ezt azonban elviekben csak azt követően tehetik meg, hogy a bírósághoz vagy a közigazgatási hatósághoz konkrét keresetet nyújtottak be.

• Nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusok

Európában több modell is egymás mellett létezik. Franciaország például "kései opt-in rendszert" hozott létre. Ennek értelmében először a felperes jogalany kizárólag néhány egyedi eset alapján indítja meg a csoportos keresetet. Ebben a szakaszban nincs érintett fogyasztói csoport a képviseleti eljárásban. Másodsor, az egyedi esetek elemzése alapján a bíróság dönt az alperes kereskedő felelősségéről, és döntésében meghatározza azokat a kritériumokat és határidőket, amelyeket az egyéni fogyasztóknak teljesíteniük kell ahhoz, hogy a csoportba kerülhessenek. Harmadsor, miután a bíróság döntése jogerőre emelkedett, az egyéni fogyasztók a csoportba való belépés, illetve az ahhoz való csatlakozás mellett is dönthetnek

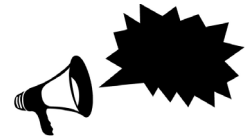
6. AZ EGYÉNI FOGYASZTÓK TÁJÉKOZTATÁSA A KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK SORÁN

6.1. Kinek és mikor kell tájékoztatni a fogyasztókat?

A fogyasztók tájékoztatása a kollektív jogorvoslati eljárásokról alapvető fontosságú, mivel biztosítani kell, hogy a fogyasztók tisztában értesüljenek a kereset megindításának tényéről,

továbbá, hogy a későbbiek során megfelelő tájékoztatást kapjanak annak az eljárás alakulásáról.

- **A képviseleti keresetekről szóló irányelv**

A képviseleti keresetekről szóló irányelv szerint a feljogosított szervezeteknek folyamatosan - különösen a honlapjukon történő - tájékoztatást kell nyújtaniuk az általuk bíróság vagy közigazgatási hatóság elé benyújtott képviseleti keresetekről. Ezt követően továbbra is tájékoztatást kell nyújtaniuk az általuk bíróság vagy közigazgatási hatóság előtt képviseleti keresettel megindított eljárások állásáról és eredményéről (KKI 13. cikk (1) bekezdés).

A fent ismertetett általános tájékoztatási kötelezettségeken túlmenően az irányelv különleges tájékoztatási követelményeket ír elő a folyamatban lévő eljárásokra és azok végkimenetelére vonatkozóan.

Fontos, hogy a jogorvoslati intézkedésekre irányuló képviseleti kereset által érintett fogyasztókat megfelelő módon és időben tájékoztassák, annak érdekében, hogy megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy kívánják-e, hogy az adott képviseleti keresettel megindított eljárásban képviseljék őket, és hogy élhessenek a belépéshez, illetve a kilépéshez való jogukkal. A tagállamok e tekintetben külön szabályokat állapítanak meg (KKI 13. cikk (2) bekezdés).

Ezen túlmenően a bíróságnak vagy a képviseleti kereset elbírálására illetékes közigazgatási hatóságnak elviekben köteleznie kell az alperes kereskedő(ke)t, hogy saját költségükön tájékoztassák az érintett fogyasztókat a képviseleti eljárás végeredményéről, amely kötelezettségbe adott esetben az összes érintett fogyasztó egyenként történő tájékoztatása is beletartozik. A tagállamok megállapíthatnak olyan szabályokat, amelyek értelmében a kereskedő csak akkor köteles ilyen tájékoztatást nyújtani a fogyasztóknak, ha a feljogosított szervezet ezt kifejezetten kéri.

Ezen túlmenően a tagállamok nemzeti jogszabályaikban továbbra is dönthetnek úgy, hogy ne a pereszes kereskedőt terhelje az eljárás végeredményéről való tájékoztatás, ezáltal a fogyasztók tájékoztatásának más módját írva elő. Végül a fogyasztók tájékoztatásának módjáról szóló döntés meghozatala a konkrét kereseteket elbíráló bíróságok, vagy közigazgatási hatóság hatáskörébe is utalható (KKI 13. cikk (3) bekezdés, 62. preambulumbekkezdés).

A tájékoztatási követelmények a jogorvoslati intézkedésekre irányuló képviseleti keresetek visszautasításáról vagy elutasításáról szóló jogerős határozatokra vonatkozóan a feljogosított szervezetekre is értelemszerűen alkalmazandók (KKI 13. cikk (4) bekezdés). A tagállamok azt is biztosítják, hogy a pernyertes fél kérhesse a képviseleti keresettel megindított eljárással

összefüggésben a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatással kapcsolatos költségeket megtérítését (KKI 13. cikk (5) bekezdés).

A tagállamok végső soron dönthetnek úgy is, hogy nemzeti elektronikus nyilvántartást vagy adatbázist hoznak létre a folyamatban lévő, illetve befejezett képviseleti eljárásokra vonatkozó információk nyilvántartására (KKI 14. cikk).

- **Nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusok**

A fogyasztók tájékoztatására, illetve az arra vonatkozó szabályok, hogy melyik felet terhelik a tájékoztatással járó költségek, tagállamonként eltérőek. Franciaországban például a csoportos perlésre vonatkozó hatályos keretrendszer szerint a felperes szervezet csak akkor hirdetheti meg a keresetet, ha a bíróság meghozta a felelősség viseléséről szóló határozatát, és ez a határozat jogerőre emelkedett.

Ezen túlmenően néhány tagállam már létrehozta a kollektív jogorvoslati eljárásokra vonatkozó információkat tartalmazó nyilvántartását. Hollandiában például az összes kollektív keresetet tartalmazó nyilvántartás elérhető a Rechtspraak honlapján: www.rechtspraak.nl/Registers/centraal-register-voor-collectieve-vorderingen/.

Németországban egy nyilvántartás elérhető a Szövetségi Igazságügyi Minisztérium (Bundesamt für Justiz) honlapján: www.bundesjustizamt.de/DE/Themen/Buergerdienste/Klageregister/Bekanntmachungen/Klagen_node.html

6.2. Milyen módon kell tájékoztatni a fogyasztókat a kollektív jogorvoslati eljárásokról?

- **A képviseleti keresetekről szóló irányelv**

Az irányelv (58)–(63) preambulumbekkezdései szerint a fogyasztókkal közölt információknak arányban kell állniuk az eset körülményeivel. Az információkat különböző felületeken keresztül lehet szolgáltatni, ideértve a következők felületeket:

- feljogosított szervezetek és/vagy a kereskedők honlapjai
- helyi és országos újságok
- közösségi média, és egyéb felületek.

- **Nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusok**

A szabályok tagállamonként eltérőek. A múltban egyes fogyasztóvédelmi szervezetek hajlandóságot mutattak arra, hogy tájékoztassák a fogyasztókat a kollektív jogorvoslati

eljárásokról. Példaként említhető az Altroconsumo fogyasztóvédelmi szervezet 2014-es Trenord elleni kollektív fellépése, melynek részeként a fent említett szervezet számos fogyasztói részvétellel zajló eseményt szervezett, köztük egy flash mobot az olaszországi Lombardia régió több vasútállomásának bejáratánál. E kezdeményezés célja az volt, hogy növeljék a fogyasztók részvételét az akcióban. Ennek eredményeként több mint 6000 fogyasztó csatlakozott a kollektív fellépéshez.

7. A KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI KERESetek BEFOGADHATÓSÁGA

7.1. Miért szükségesek a kollektív jogorvoslati keresetek befogadhatósági kritériumai?

A kollektív jogorvoslati keresetek befogadhatóságának ellenőrzése két fő célt szolgál. Egyrészt célja a nyilvánvalóan megalapozatlan keresetek korai szakaszában történő elvetése a visszaélészerű pereskedés elkerülése érdekében. Másodsorban pedig, azon keresetek azonosítását szolgálja, amelyek esetleg alkalmatlanok kollektív jogorvoslati eljárásban való elbírálásra.

Az befogadhatósági szakasz azonban jelentős hátrányokkal is járhat, ugyanis e szakasz nagyban hozzájárul az eljárás elhúzódásához és bonyolultabbá tételéhez. Több országban kimutatott eredmények igazolják, hogy az alperesek általában sok időt és erőforrást hajlandóak fordítani a kollektív keresetek befogadhatóságának megkérdőjelezésére az eljárás korai szakaszában, ezáltal jelentős mértékben elhalasztva a kereset érdeméről szóló tárgyalást.

7.2. Milyen követelményei lehetnek a kollektív jogorvoslati eljárások lefolytatásának?

- **A képviseleti keresetekről szóló irányelv**

A képviseleti keresetekről szóló irányelv általános elveket ír elő a képviseleti keresetek befogadhatóságára vonatkozóan (KKI 7. cikk (3), (7) bekezdés és (12), (31), (34), (39), (43), (49) és (52) preambulumbekkezdés).

Az irányelv némi mozgásteret biztosít a tagállamoknak arra, hogy eldöntsék, milyen feltételek mellett fogadják be a képviseleti kereset (*KKI (12) preambulumbekzdés*). A tagállamok e tekintetben támaszkodhatnak általános polgári eljárási szabályaikra, vagy dönthetnek úgy, hogy különleges szabályokat állapítanak meg a képviseleti keresetek befogadhatóságára vonatkozóan. A tagállamok továbbá dönthetnek úgy is, hogy minimális számú egyéni fogyasztói panaszhoz kötik a képviseleti keresetindítás lehetőségét, és/vagy minimumszabályokat írnak elő az egyéni követelések közötti hasonlóság szükséges mértékére vonatkozóan, azonban e befogadhatósági követelmények nem akadályozhatják a képviseleti eljárások működését. Ezen kívül a megkülönböztetésmentesség elvét követve a határokon átnyúló képviseleti keresetekre vonatkozó befogadhatósági követelmények nem térhetnek el az egyes belföldi képviseleti keresetekre alkalmazandóktól.

- **Nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusok**

Nemzeti szinten néhány tagállam befogadhatósági követelményeket határozott meg a nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusaikban, ideértve többek között:

- **Közösségi követelmény:** az egyéni kereseteknek kellően homogénnek kell lenniük, továbbá hasonló vagy összefüggő ténybeli és/vagy jogi kérdéseket kell felvetniük. Ez a követelmény a legtöbb olyan tagállamban létezik, ahol rendelkezésre áll kollektív jogorvoslati mechanizmus.
- **Felsőbbségi követelmény:** a kollektív jogorvoslati eljárásnak hatékonyabbnak kell lennie, mint az egyéni peres eljárásoknak. E követelmény például a kollektív jogorvoslati keresetekre vonatkozik Belgiumban, Dániában, Finnországban, Olaszországban vagy Litvániában.
- **Számszerűségi követelmény:** a képviseleti kereset akkor fogadható be, ha a kollektív kereset alátámasztására meghatározott számú egyedi panasz is előterjeszthető. E követelmény például Litvániában, illetve Franciaországban jelentős.

7.3. Kinek a feladata az befogadhatósági követelmények felülvizsgálata?

A tagállamoktól függően a bíróság, vagy közigazgatási hatóság határozhat a képviseleti keresetek befogadhatósága tárgyában. A képviseleti keresetekről szóló irányelv előírja, hogy a képviseleti kereset befogadhatatlannak nyilvánítására vonatkozó lehetséges határozat nem érintheti a keresettel érintett fogyasztók jogait, ezért az egyéni fogyasztó számára a bíróság

előtt továbbra is fennáll az egyéni keresetindítás lehetősége a befogadhatatlannak nyilvánított képviseleti kereset tárgyát képező ügyben. Az egyéni fogyasztót más kollektív eljárásban is képviselhetik.

8. A KÉPVISELETI ELJÁRÁSOK FINANSZÍROZÁSA

A kollektív jogorvoslati eljárások általában nagyon költségesek. A fogyasztók ezreit, vagy akár több száz ezreit érintő jellegükből adódóan, a magas összesített kárösszegek, valamint a felvetett jogi kérdések komplexitása miatt az ilyen eljárások költsége gyakran több százezer eurót is elérheti.

Olaszországban a Volkswagen elleni kollektív jogorvoslati eljárásban az olasz Altroconsumo fogyasztóvédelmi szervezet körülbelül 200 000 eurót költött csupán a fogyasztók tájékoztatására és az ügyben való részvételre való felkérésre.

Jelen esetben a képviseleti keresetekről szóló irányelv alkalmazandó, amely előírja, hogy az európai országoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az eljárás költségei ne akadályozzák a feljogosított szervezeteket, hogy a rendeletben nevesített keresetek megindításában. (KKI 20. cikk). Valójában a jogszabályok révén lehetőség nyílik a közvetlen bírósági költségek egy részének csökkentésére és ezáltal a kollektív eljárások olcsóbbá tételére a felperes szervezetek számára. E körben példaként említhető a portugál polgári perrendtartási kódex, mely tartalmaz egy olyan rendelkezést, amely szerint a bírósági illetékek kiszámításánál a csoportos kereset eljárási illetéke 66 000 euróra korlátozódik. E rendelkezés a gyakorlatban is jelentősen csökkenti a bírósági illetékeket, mivel azokban az esetekben, ahol az összesített kár jóval magasabb (akár több millió eurót is elérhet), a perköltség a 66 000 eurós határnál megáll. A német polgári eljárásjogban is található hasonló rendelkezést, jóllehet egy magasabb, 250 000 eurós felső határral. A KKI mindezek mellett lehetővé teszi egy bizonyos szerény perbelépési díj megállapítását, amelyet a fogyasztók fizetnek a képviseleti keresetben való részvétel érdekében.

Azonban még ezen a kedvezmények ellenére, a kollektív eljárások költségei továbbra is megfizethetetlenek maradhatnak a nonprofit szervezetek, így például a fogyasztói egyesületek számára. Az ügyvédi díjak továbbra is magasak maradnak, különösen, ha az ügy a fellebbezés (vagy akár hatályon kívül helyezés) valamennyi szakaszán keresztül megy. Bizonyos esetekben szükség lehet továbbá szakértői véleményekre, laboratóriumi vizsgálatokra, vagy egyéb költségesen beszerezhető bizonyítékokra.

Összefoglalva: szükség van a kollektív eljárások valamilyen szintű finanszírozására. A leggyakoribb lehetőségek közé tartoznak többek között: az állami finanszírozás, a speciális kollektív jogorvoslati alapok, a biztosítás és a kereskedelmi - harmadik féltől származó - finanszírozás. Mindegyik lehetőségnek megvan a maga hiányossága, ezért a legjobb talán az lenne, ha a már rendelkezésre álló finanszírozási formákat ötvöző, (arányos) módon állna össze egy adott eljárás finanszírozása.

Napjainkban az egyik legvitatottabb finanszírozási forrásnak számít a harmadik féltől származó kereskedelmi finanszírozás. Mivel ezek a finanszírozók jutalékot vesznek fel befektetésükért, ez azt eredményezheti, hogy a fogyasztók nem kapják meg a javukra megítélt kártérítés teljes összegét, hacsak ezt a jutalékot a kereskedőtől a fogyasztókat megillető kártérítésen felül számukra vissza nem térítik (például a „vesztes fizet” elv alkalmazásában). Ez a finanszírozási forma mindazonáltal talán a leghatékonyabb módja a nagyon nagy és költséges, másként nem lefolytatható ügyek finanszírozásának. Ezen felül a külső befektetők gondosan értékelik az esetet, valamint a siker esélyét, így elemzésük más szempontból is hasznos lehet. A reprezentatív intézkedésekről szóló irányelv szabályozza a harmadik felektől származó finanszírozást, és garanciális szabályokat határoz meg az ilyen finanszírozás felhasználására (*KKI 10. Cikk*). Az irányelv fent említett cikke annak biztosítására kötelezi az EU-tagállamokat, hogy amennyiben a jogorvoslati intézkedésekre irányuló képviseleti keresetet harmadik fél finanszírozza, a nemzeti jognak megfelelően meg kell akadályozni az érdekelletét kialakulását, továbbá azt, hogy a finanszírozást olyan harmadik felek végezzék, amelyeknek gazdasági érdekük fűződik a jogorvoslat iránti képviseleti eljárás megindításához, vagy annak eredményének a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmétől való eltérítéséhez. A tagállamoknak különösen gondoskodniuk kell arról, hogy külső fél által nyújtott finanszírozás felhasználása esetén a feljogosított szervezeteknek a képviseleti keresettel összefüggésben kialakított döntéseit, ideértve az egyezség elfogadására irányuló megállapodásokat is, harmadik fél indokolatlanul ne befolyásolja a fogyasztók kollektív érdekeivel szemben. Ezen kívül a külső befektetők nem finanszírozhatnak olyan kereseteket, amelyeket versenytársaik, vagy olyan társaságok ellen indítottak, amellyel a befektető maga is függőségi viszonyban áll. A bíróság vizsgálja ezen körülményeket, és fennállásuk esetén kötelezheti a jogi személyt (feljogosított szervezetet) a finanszírozás visszautasítására, vagy akár meg is tagadhatja a feljogosított szervezettől annak perképességének elismerését.

9. BÉKÉS MEGOLDÁSOK ÉS KOLLEKTÍV EGYEZSÉG

9.1. Előzetes egyeztetés a békés megoldás érdekében

- ***A képviseleti keresetekről szóló irányelv***

A képviseleti keresetekről szóló irányelv rendelkezése szerint a tagállamok előírhatják, hogy a feljogosított szervezet előzetes permegelőző konzultációt folytasson, mielőtt a bírósághoz vagy a közigazgatási szervhez benyújtja a jogsértés megszüntetésére irányuló intézkedés iránti képviseleti keresetet (*KKI 8. cikk (4) bekezdés*). Ilyen lehetőség a jogorvoslati intézkedésekre irányuló keresetek esetében is igénybe vehető (*KKI (41) preambulumbekzdés*). Az alperes kereskedővel folytatott előzetes konzultáció (egyeztetés) időtartama nem haladhatja meg a kérelem kézhezvételétől számított két hetet. Ha a jogsértés a két hét elteltével sem szűnt meg, a feljogosított szervezetek jogosultak a képviseleti keresetet haladéktalanul bírósághoz vagy közigazgatási szervhez benyújtani.

- **Nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusok**

Egyes tagállamokban nemcsak a keresetlevél benyújtása előtt, de a kereset benyújtása után is sor kerülhet permegelőző egyeztetésre, mely kötelezően igénybe veendő az ügy lefolytatása érdekében. Például a belga kollektív jogorvoslati eljárás szabályai szerint, miután a bíróság megvizsgálta a kereset befogadhatóságát, a felperes szervezetnek, valamint a kereskedőnek egyezségi kísérlet keretében tárgyalást kell tartaniuk. Az egyezségi kísérlet az időtartamát a bíró határozza meg, 3 és 6 hónap között (mely, egyszer meghosszabbítható). Ha a felek az egyezségi kísérlet időtartamán belül nem jutnak egyezsésre, a bíróság dönt az ügy érdeméről.

9.2. Jogorvoslati vitarendezés és azok vizsgálata

- **A képviseleti keresetekről szóló irányelv**

Uniós szinten a képviseleti keresetekről szóló irányelv előírja, hogy „a jogorvoslati intézkedések meghozatala iránti képviseleti keresetek keretében ösztönözni kell az olyan kollektív egyezségeket, amelyek célja, hogy jogorvoslatot nyújtsanak a hátrányt elszenvedett fogyasztóknak. ” (*KKI (53) preambulumbekzdés*). A feljogosított szervezet és az alperes kereskedő (vállalkozás) közösen egyezséget kezdeményezhetnek a bíróságnál, a közigazgatási hatóságnál az érintett fogyasztók jogorvoslatának biztosítása érdekében. Alternatív megoldásként a bíróság vagy a közigazgatási hatóság a feljogosított szervezettel és a kereskedővel folytatott előzetes konzultációt követően felkérheti utóbbiakat, hogy ésszerű időn belül jussanak egyezsésre a jogorvoslattal kapcsolatban (*KKI 11. cikk (1) bekezdés*).

A bíróságnak, vagy a közigazgatási hatóságnak alaposan meg kell vizsgálnia a felek által elfogadni javasolt egyezségi megállapodásokat (*KKI 11. cikk (2) bekezdés*). A bíróság, illetve közigazgatási hatóság e körben különösen azt fogja ellenőrizni, hogy az egyezségi megállapodás ellentétes-e a nemzeti jog kötelező rendelkezéseivel (pl. olyan egyezségi megállapodás, amely érintetlenül hagyná a tisztességtelen szerződési feltételeket). Továbbá, ha a tagállamok ilyen lehetőséget biztosítanak, a bíróság, vagy a közigazgatási hatóság az

egyezségi megállapodás tisztességességét is felülvizsgálja. Ennek során a bíróságnak, vagy a közigazgatási hatóságnak a képviselt fogyasztók érdekeire kell különösen figyelemmel lenni.

Az egyezség felülvizsgálatának két lehetséges eredménye lehet (*KKI 11. Cikk (3) bekezdés*).

- A bíróság vagy közigazgatási hatóság **nem hagyja jóvá** az egyezséget, akkor folytatja az érintett képviseleti kereset elbírálását.
- A bíróság vagy a közigazgatási hatóság **jóváhagyja** az egyezséget. Ebben az esetben az egyezség kötelezővé válik a feljogosított szervezetre, a kereskedőkre és az érintett egyéni fogyasztókra nézve. Megjegyezzük, hogy a tagállamok további szabályokat állapíthatnak meg, amelyek lehetőséget biztosítanak az érintett egyéni fogyasztóknak arra, hogy elfogadják vagy kifogásolják az elfogadott egyezségi megállapodást.

- **A nemzeti kollektív jogorvoslati mechanizmusok**

Mostanra már nemzeti szinten 10 tagállam³ fogadott el szabályokat a tömeges követelések kollektív rendezésére irányuló eljárások vonatkozásában, és ezek többsége kiemelt szerepet szán a bírónak a javasolt egyezségi megállapodások tisztességességének biztosításában.

A kollektív egyezségi megállapodások bírósági felülvizsgálata

Hollandiában a bíróságnak azt kell értékelnie, hogy a fogyasztóknak megítélt kártérítési összeg észszerű-e, és, hogy ezáltal kellőképp védve vannak-e a képviselt felek érdekei. Ennek során a bíróság szakértők segítségét kérheti az egyezségi megállapodás tartalmának felülvizsgálatához.

Az egyezség tisztességességének értékelése az egyes esetektől függően összetett feladat lehet a bírák számára. Az Egyesült Államokban a „Pocket Guide for Juds” című kiadvány, amely a csoportos keresetekkel kapcsolatos peres eljárásokra irányul, számos „hot button indikátort” sorol fel, amelyek valószínűleg a kollektív egyezségek lehetséges tisztességtelenségét jelzik előre, és amelyekre a bírónak különös figyelmet kell fordítaniuk.

10. A JOGERŐS DÖNTÉSEK VÉGREHAJTÁSA ÉS ELKÉPESZTŐ ÖSSZEGET

A képviselői keresetekről szóló irányelv előírja, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy jogorvoslati intézkedés feljogosítsa a fogyasztókat arra, hogy anélkül élhessenek a jogorvoslati intézkedés által nyújtott jogorvoslati lehetőségekkel, hogy külön kereset kellene indítaniuk. A tagállamok meghatározzák vagy fenntartják továbbá az azon határidőkre

³ Belgiumban, Bulgáriában, Dániában, Franciaországban, Dániában, Olaszországban, Litvániában, Hollandiában, Lengyelországban, Portugáliában.

vonatkozó szabályokat, ameddig az egyéni fogyasztók élhetnek a jogorvoslati intézkedések által biztosított lehetőségekkel. (KKI 9. Cikk (6)-(7) bekezdés)

Az irányelv azonban hallgat a jogerős jogorvoslati intézkedések végrehajtásának módjáról. A szabályok tehát nemzeti szinten eltérőek lehetnek a tagállamok által hozott eljárási döntések függvényében. Egyes tagállamokban például (úgy, mint Belgiumban, vagy Franciaországban) a bíróság felszámolókat vagy követelésrendezőket jelölhet ki, annak érdekében, hogy megkönnyítse a kártérítés összegének az egyéni fogyasztók között történő felosztását. Az elosztás során felmerülő konfliktusokat a bíróságnak kell rendeznie.

A tagállamok szabályokat határozhatnak meg a jogorvoslat céljára rendelkezésre álló források azon fennmaradó részének rendeltetésére vonatkozóan, amely a meghatározott határidőn belül nem kerül lehívásra (KKI 9. Cikk (7) bekezdés). Dönthetnek például úgy, hogy a fennmaradó forrásokat a jövőbeni képviseleti eljárások finanszírozására létrehozott alapokra, vagy egyéb tevékenységek finanszírozására fordítják.

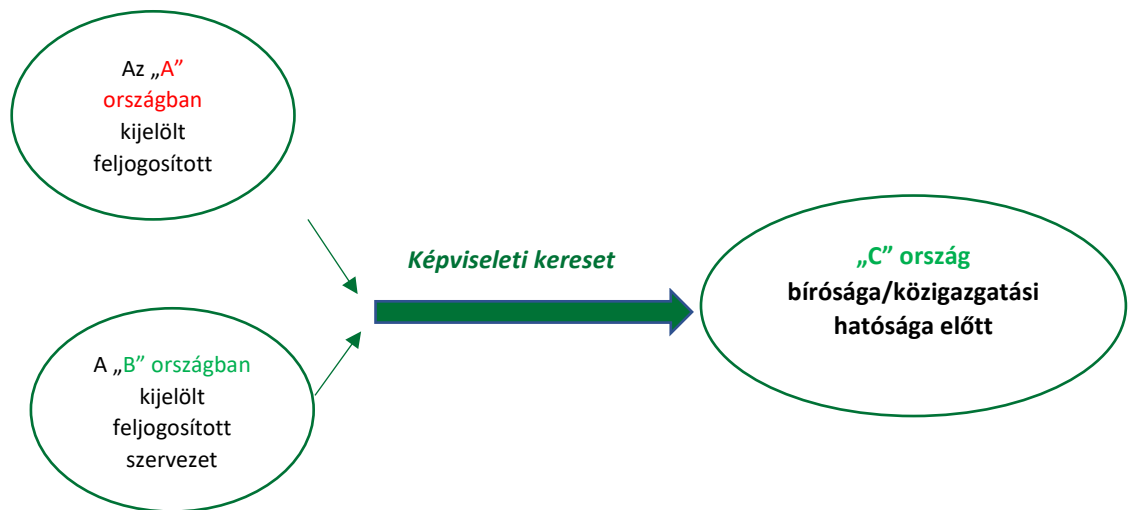
A fel nem osztott összegek felhasználása: Brit Kolumbia kanadai tartomány példája

A kanadai Brit Kolumbia tartományban a csoportos keresetekre vonatkozó szabályokat követve fel nem osztott összegek esetén a bíróságnak el kell rendelnie, hogy a fel nem osztott összegek 50%-a a British Columbia Law Foundation-hoz, egy non-profit szervezethez kerüljön, amely támogatja az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos akciókat.

11. HATÁRON ÁTNYULÓ KOLLEKTÍV JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK MEGINDÍTÁSA

11.1. Közös képviseleti keresetet benyújtó feljogosított szervezetek

A kölcsönös elismerés elvét követve a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a határokon átnyúló képviseleti keresetek indításának céljára valamely másik tagállamban előzetesen kijelölt feljogosított szervezetek ilyen képviseleti keresetet indíthassanak bíróságaik vagy közigazgatási hatóságaik előtt (KKI 6. cikk (1), (3) bekezdés). Ezen túlmenően a különböző tagállamokban honos feljogosított szervezetek összefogva egyesíthetik erőiket egy fórum előtt egy képviseleti kereset indításával. (KKI 6. cikk (2) bekezdés).

11.2. A kollektív jogorvoslati keresetekre vonatkozó nemzetközi magánjogi szabályok

Az áruk és szolgáltatások egyre fokozódó nemzetközivé válásával egyre több tömeges kárhelyzet rendelkezik nemzetközi elemmel. Ennek oka lehet, hogy az érintett fogyasztók köre is különböző országokra oszlik el (pl. Dieselgate-ügy), vagy mert a kár következménye is több helyen jelentkezett stb.

Az EU összetett nemzetközi magánjogi keretrendszert határozott meg, amely különösen magában foglalja többek között:

- Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendeletét (*“Brüsszel I. rendelet”*) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (*“Róma I.”*) a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról
- Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (*“Róma II.”*) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról

Az EU nemzetközi magánjogi szabályait azonban az egyedi eljárások figyelembevételével dolgozták ki, melyek az „egy az egy ellen” modellre építenek, ezért alkalmazásuk sok kérdést vet fel a tömeges követelésekkel összefüggésben, amelyek ugyanis többközpontúak, és több országban több ezer felet érinthetnek.

A képviselési keresetekről szóló irányelv nem sérti a már meglévő nemzetközi magánjogi keretrendszert. Ez azt jelenti, hogy jelenleg nincsenek konkrét irányadó nemzetközi

magánjogi szabályok a határokon átnyúló tömeges követelésekre⁴ vonatkozóan, ennek megfelelően a feljogosított szervezeteknek továbbra is a Brüsszel I. rendeletre kell hagyatkozniuk, annak érdekében, hogy meghatározhassák annak az országnak a joghatóságát, amelynek az illetékességgel rendelkező bírósága előtt a keresetüket be kell nyújtásuk.

Az EU Bírósága és az EU nemzetközi magánjogi szabályainak alkalmazása tömeges keresetekben

Az Európai Unió Bírósága több határozatában is iránymutatást adott az EU nemzetközi magánjogi szabályainak a tömeges keresetekkel összefüggésben történő alkalmazásához. Az EUB a 2020. július 9-i C-343/19. sz. határozatában értelmezte a Brüsszel I.a. rendelet 7. cikkének (2) bekezdését, a Dieselgate-per kapcsán. Az EUB ezen értelmezése lehetővé tette a károsult fogyasztók számára, hogy a lakóhelyük szerinti ország joghatósága előtt nyújtsanak be keresetet.

12. TOVÁBBI FORRÁSOK ÉS HIVATKOZÁSOK

- [\(EU\) 2020/1828 irányelv a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képviseleti keresetekről és a 2009/22/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről](#)
- [New Deal for Consumers package](#)
- [European Parliament briefing on the adoption of the Representative Actions Directive \(2020\)](#)
- [Report on the implementation of collective redress mechanisms by Member States \(2018\)](#)
- [Study on the State of Collective Redress in the EU in the context of the implementation of the Commission Recommendation \(2017\)](#)
- [Study on Collective redress in the Member States of the European Union \(2018\)](#)
- [Commission Recommendation on collective redress and its implementation \(2013\)](#)
- [Consumer Justice Enforcement Forum \(CoJEF\)](#)
- Az EU Bizottság szolgálatainak háttéranyagai, vitairatai, és jelentései a [Workshop on the Representative Action Directive](#) konferenciával kapcsolatban, melyet 2021. novemberben tartottak.

⁴ Lásd úgyszintén a 167/00 VKI v Henkel-ügyet, 2002. október.1. (ECLI:EU:C:2002:555).

This document has been produced under a service contract with the European Commission. The content of it represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.